

บทที่ ๓

ประวัติครูปีบ คงลายทอง การฝึกหัด และการถ่ายทอดความรู้ด้านการเป่าขลุ่ย

๓.๑ ประวัติครูปีบ คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๑ ครูปีบ คงลายทอง กับผู้วิจัย

ประวัติครูปีบ คงลายทอง จากการบันทึกข้อมูลประวัติ ครูปีบ คงลายทอง ในวิทยานิพนธ์เดี่ยวปีใน เขตนอก : ทางครูปีบ คงลายทอง ของปภาณิสรา เผือกแก้ว และจากการสัมภาษณ์ครูปีบ คงลายทอง มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

- ที่อยู่

บ้านเลขที่ ๗๖/๔๐ ซอยพิบูลทอง ถนนสะพานผัก เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

- วันเกิด

ครูปีบ คงลายทอง เกิดเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๖

- บิดา - มารดา

บิดา คือ ครูเทียบ คงลายทอง บรมครูเครื่องเป่าของไทย ศิษย์เอกด้านเครื่องเป่าของพระยาเสนาะดุริยางค์(แช่ม สุนทรวาทีน) มารดา คือ คุณแม่สว่าง (สกุลเดิม วิเชียรปัญญา) คงลายทอง เป็นนักร้องศิษย์หม่อมเจริญ แห่งสำนักดนตรีบ้านครูจางวางทั่ว และเป็นคนร้องประจำวงเครื่องสายวังบางขุนพรหม

- พี่ - น้อง

ครูป๊อ คงลายทอง เป็นบุตรชาย คนที่ ๑๑ มีพี่น้องรวมทั้งสิ้น ๑๒ คน ดังนี้

๑. แหวน (หญิง)   เกิด พ.ศ. ๒๔๗๔
๒. ทวี (ชาย)   เกิด พ.ศ. ๒๔๗๖
๓. ธวัช (ชาย)   เกิด พ.ศ. ๒๔๗๗
๔. รัศมี (ชาย)   เกิด พ.ศ. ๒๔๘๐
๕. ไม่ปรากฏนาม   ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๑๕ วัน
๖. อารมณี   เกิด พ.ศ. ๒๔๘๓
๗. ทวีป   เกิด พ.ศ. ๒๔๘๖
๘. ถวัลย์   เกิด พ.ศ. ๒๔๘๙
๙. สุทัศน์   เกิด พ.ศ. ๒๔๙๑
๑๐. อุษณีย์   เกิด พ.ศ. ๒๔๙๔
๑๑. ป๊อ   เกิด พ.ศ. ๒๔๙๖
๑๒. วิวัฒน์   เกิด พ.ศ. ๒๔๙๘

- การศึกษาสามัญ

ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดกัลยาณมิตรวรวิหาร พ.ศ. ๒๕๐๓

ระดับอนุปริญญา จากโรงเรียนนาฏศิลป์ กรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๑๘

ระดับปริญญาตรี ภาควิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. ๒๕๒๓

ระดับปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๘

- การศึกษาด้านดนตรีไทย

เริ่มเรียนขลุ่ยกับครูเทียบ คงลายทอง ซึ่งเป็นบิดา ตั้งแต่ยังไม่ได้เข้าโรงเรียนนาฏศิลป์ หัดตีฆ้องวงใหญ่ ครั้งแรกกับครูศรีศรี คงลายทอง ซึ่งเป็นพี่ชาย จากนั้นเข้าศึกษาที่โรงเรียนนาฏศิลป์ โดยศึกษาเพลงโหมโรงเช้า-โหมโรงเย็นกับ ดร. ศิริชัยชาญ ฝึกจำรูญ อาจารย์สังเวียนทองคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร และครูบาง หลวงสุนทร อายุ ๑๕ ปี จึงเริ่มเรียนเป่าปี่ในกับครูเทียบ คงลายทอง โดยเริ่มเป่าเพลงแต่กิ้นผัดบั้งเป็นเพลงแรก และเรียนเพลงอื่นๆ ที่ยากขึ้นตามลำดับ เมื่อเรียนอยู่ในระดับชั้นสูง เมื่อครูเทียบ คงลายทอง เห็นว่าเป่าปี่ในได้ดีพอสมควรแล้ว จึงต่อปี่ชวาให้ โดยเพลงแรกที่ต่อ คือ สรهماไทย ส่วนปี่มอญครูป๊อบ คงลายทอง เรียนที่หลังสุด โดยครูเทียบ คงลายทองเป็นผู้หัดให้ โดยในการเรียนเครื่องเป่าที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ครูบุญช่วย โสวัตรยังคงคอยเป็นครูผู้ช่วยของครูเทียบ คงลายทอง ในการสอนครูป๊อบอีกด้วย เมื่อเข้ารับราชการในกองการสังคีต กรมศิลปากร ครูป๊อบ คงลายทอง ยังได้รับการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ จาก หม่อมหลวงสุรภักษ์ สวัสดิ์กุล อีกด้วย

- อุปสมบท

ครูป๊อบ คงลายทองอุปสมบท ที่วัดระฆังโฆสิตาราม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยบวชเป็นระยะเวลา ๑ พรรษา

- สมรส

สมรส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ กับนางธัญทิพย์ (อารีย์) คงลายทอง (สกุลเดิม ทับสี่) ชาวจังหวัดเพชรบุรี ปัจจุบัน รับราชการ กองการสังคีต กรมศิลปากร ไม่มีบุตรธิดา

- ประวัติการรับราชการ

เข้ารับราชการตำแหน่งครูฝึกศิลปปิน ๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๘ แผนกดนตรีไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รักษาการหัวหน้ากลุ่มครูฝึกไทย ตำแหน่งศิลปินอาวุโส และเป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่

- คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร(อ้างถึงในปาณิสรา เพือกแก้ว, ๒๕๔๘ : ๖๘-๖๙) (ปีบ คงลายทอง, สัมภาษณ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔)

ครูปีบ คงลายทอง ยังมีงานอดิเรกยามว่างที่ครุสนใจ คือ การศึกษาพระเครื่องต่างๆ และการทำอาหาร อีกทั้งเครื่องดนตรีที่นอกเหนือจากปีบ และขลุ่ยแล้ว ครูปีบ คงลายทอง ยังมีเครื่องดนตรีที่ครุชอบเล่นเป็นประจำ เครื่องดนตรีชิ้นนั้นคือซอฮู้ ซึ่งครุจะสีทั้งการบรรเลงรวมวงในวงดนตรีต่างๆ หรือในขณะที่ต่อเพลงให้กับลูกศิษย์

ครูปีบ คงลายทอง นอกจากเป็นทั้งครู และศิลปินที่มีฝีมือเป็นเลิศในด้านเครื่องเป่าแล้ว ยังเป็นที่รักใคร่ของบรรดาเพื่อนร่วมงาน และเป็นที่เคารพรักของลูกศิษย์ทุกคน ด้วยอุปนิสัยที่จี๋เล่นเป็นกันเองกับลูกศิษย์ ให้ความเมตตากรุณาต่อทั้งลูกศิษย์ และผู้ที่เข้ามาขอความช่วยเหลืออยู่เสมอๆ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มั่นคงในพระบรมพุทธศาสนา นำหลักธรรมต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ได้อย่างเป็นปกติสุข ตลอดทั้งแนะนำหลักธรรมต่างๆ ให้กับลูกศิษย์ และมิตรสหาย ซึ่งถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนที่ดีให้กับเยาวชนคนตรีรุ่นหลังเพื่อเอาเป็นแบบอย่างในการครองตนได้เป็นอย่างดี

๓.๒ ประวัติการฝึกหัดขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยอู้ของครูป๊อ คงลายทอง

ประวัติในการฝึกหัดขลุ่ยของครูป๊อ คงลายทอง จากการสัมภาษณ์ครูป๊อ คงลายทอง สรุปได้ดังนี้

ครูป๊อ คงลายทอง ฝึกหัดขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรกในวัยเด็ก โดยขลุ่ยที่ครูป๊อ คงลายทอง หัดเป่าครั้งแรก คือ ขลุ่ยเพียงออที่ทำจากไม้รวกของครูเทียบ คงลายทอง โดยเป็นขลุ่ยที่อยู่ในบ้านของครูเอง ซึ่งครูป๊อ คงลายทอง มีแรงบันดาลใจในการหัดเป่าขลุ่ยจากการที่ได้เห็นลูกศิษย์ของครูเทียบ คงลายทอง หลายคนมาฝึกหัดเป่าขลุ่ยกับบิดา จึงเกิดความชื่นชอบและพยายามทดลองฝึกหัดขลุ่ยเพียงออด้วยตนเอง โดยเป่าตามศิษย์ที่มาขอต่อเพลงจากครูเทียบ คงลายทอง จนสามารถเป่าขลุ่ยเพียงออได้ด้วยตนเอง

เพลงแรกที่ครูป๊อ คงลายทอง หัดเป่าขลุ่ยเพียงออ คือเพลงล่องลม ๓ ชั้น และฝึกเป่าได้ด้วยตนเอง โดยการสังเกตลูกศิษย์ที่มาเรียนกับครูเทียบ คงลายทอง เมื่อครูเทียบ คงลายทอง สังเกตเห็นว่าครูป๊อ คงลายทอง สามารถเป่าขลุ่ยได้แล้วนั้น จึงเรียกมาต่อเพลงโดยมีผู้ที่ศึกษาขลุ่ยเพียงออรุ่นเดียวกับ ครูป๊อ คงลายทอง คือ พันโทนนธวัช วังสะพ่าห์ ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ สังกัดหน่วยรบป่าห้วย จังหวัดลพบุรี หลังจากที่ต่อเพลงต่างๆ ได้สักพัก ครูเทียบ คงลายทอง สังเกตเห็นครูป๊อ คงลายทอง ระบายลมได้ ทั้งที่ยังไม่ได้สอน จึงถามครูป๊อ คงลายทอง ว่าระบายลมได้แล้วหรือ ซึ่งตอนนั้นครูป๊อ คงลายทอง สามารถระบายลมได้เองแล้ว แต่ไม่ทราบ่ววิธีที่ตนเองปฏิบัติอยู่เรียกว่าการระบายลม ซึ่งครูป๊อ คงลายทอง ได้ให้เหตุผลว่าการที่ระบายลมได้เองโดยอัตโนมัติ นั้นไม่ใช่เป็นเรื่องพิสดารอันใด แต่อาจจะเป็นด้วยการที่ได้ยินได้ฟัง และได้สังเกตเห็นมาตั้งแต่ยังเล็ก หรือจากการที่ทดลองปฏิบัติเองและจับจุดได้โดยอัตโนมัติ

การศึกษาขลุ่ยเพียงออของครูป๊อ คงลายทอง หลังจากฝึกหัดเพลงแรกและระบายลมได้แล้ว ครูเทียบ คงลายทอง จึงเริ่มต่อเพลงประเภท ๓ ชั้นให้ครูป๊อ คงลายทอง ไปเรื่อยๆ เพลงประเภท ๓ ชั้น ที่ได้ต่อในขณะนั้นได้แก่เพลงเขมรใหญ่ เพลงพันธุ์ฝรั่ง เพลงกล่อมนารี เพลงแขกมอญบางช้าง เพลงพม่าเห่ เป็นต้น หลังจากนั้นจึงต่อเพลงชั้นสูงขึ้นไป โดยการเรียนการสอนขลุ่ยในสำนักครูเทียบ คงลายทอง ใช้ระบบการเรียนการสอน แบบตัวต่อตัว คือต่อเพลงด้วยการบอกเสียง กลวิธีพิเศษต่างๆ และเป่าให้ฟังบ้างสลับกันไป

การฝึกหัดขลุ่ยหลีบของครูป๊อ คงลายทอง ครูได้หัดเป่าหลังจากเป็นขลุ่ยเพียงออแล้ว โดยใช้พื้นฐานและทักษะเดิมจากการเป่าขลุ่ยเพียงออ โดยได้กลวิธีการเป่าเพิ่มเติมจากการสังเกต

อีกทั้งการฝึกฝนจากการนำไปใช้จริงในการเป่าขลุ่ยหลีบเข้าวงดนตรีชนิดต่างๆ ทำให้เกิดทักษะในการเป่าขลุ่ยหลีบเพิ่มมากขึ้น

สำหรับขลุ่ยอู้ ครูปี่บึง คงลายทอง ใช้ทักษะพื้นฐานจากขลุ่ยเพียงออที่ได้ศึกษามาตั้งแต่วัยต้น เป่าขลุ่ยอู้ครั้งแรกเนื่องจากการเข้ามาถวายงานที่วังคลองเตย ซึ่งที่วังคลองเตยมักจะมีการซ้อม และบรรเลงวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์กันอยู่เป็นประจำ โดยวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์เป็นวงดนตรีที่ใช้ขลุ่ยอู้ในการบรรเลง ซึ่งแนวทางในการเป่าขลุ่ยอู้ของครูปี่บึง คงลายทอง จะยึดหลักการตีระนาดทุ้มเหล็กเป็นแนวทางในการแปรทำนองต่างๆของขลุ่ยอู้ โดยครูปี่บึง คงลายทอง ให้เหตุผลว่า การที่เป่าขลุ่ยอู้โดยยึดแนวทำนองของระนาดทุ้มเหล็ก เนื่องจากสมเด็จพระนริศราธิราชอนุวงศ์ทรงปรุงวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ขึ้นมา และต้องการที่จะได้เสียงวงดนตรีที่ทุ้มต่ำ จึงนำระนาดทุ้มเหล็กมาใช้ในวงนี้ และเพิ่มเติมขลุ่ยอู้เข้ามาเพื่อที่จะให้เสียงนุ่มนวลยิ่งขึ้น ขลุ่ยอู้จึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้บรรเลงคู่กับระนาดทุ้มเหล็ก แนวทางของขลุ่ยอู้จึงควรมีลักษณะคล้ายๆกับระนาดทุ้มเหล็ก

สำหรับอุปสรรคของการเป่าขลุ่ยอู้ที่นอกเหนือจากการดำเนินทำนองที่ดัดหน้าดักหลังคล้ายระนาดทุ้มเหล็กแล้ว ขลุ่ยอู้ยังเป็นขลุ่ยที่น้ำหนักมาก ทำให้ผู้เป่าต้องใช้แรงเพิ่มขึ้นในการประคองเลาขลุ่ยขณะเป่า โดยเฉพาะกรณีที่ต้องเป่าเพลงที่มีความยาว อีกทั้งขลุ่ยอู้เป็นขลุ่ยที่ใช้ลมมากกว่าขลุ่ยชนิดอื่นๆ การเป่าขลุ่ยอู้จึงต้องมีการเตรียมลมให้พอดีกับช่วงจังหวะการดำเนินทำนองของเพลง เพื่อทำให้เสียงไม่ขาดตอน การที่เป่าขลุ่ยอู้แล้วเสียงขาดนั้นมักเกิดในกรณีที่แบ่งลมไม่พอดีกับวรรคเพลงในการเป่า (ปี่บึง คงลายทอง. สัมภาษณ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔)

การฝึกหัดขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยอู้ของครูปี่บึง คงลายทอง จึงเป็นการเรียนรู้แบบมุขปาฐะ(Oral Tradition) โดยมีครูเทียบ คงลายทอง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้การเป่าขลุ่ยเพียงออให้กับครูปี่บึง คงลายทอง เป็นอันดับแรก ส่วนขลุ่ยหลีบ และขลุ่ยอู้ ครูปี่บึง คงลายทอง ได้ศึกษาด้วยตนเอง โดยการนำทักษะพื้นฐานเดิมของขลุ่ยเพียงออมาใช้ทั้งกับขลุ่ยหลีบ และขลุ่ยอู้ โดยฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมจากการสังเกต และนำมาประยุกต์ใช้กับขลุ่ยหลีบและขลุ่ยอู้ ให้เกิดความเหมาะสม และพอดีในการเป่าขลุ่ยหลีบ และขลุ่ยอู้ดังกล่าว

๓.๓ การถ่ายทอดขลุ่ยของครูปี่บึง คงลายทอง

กระบวนการถ่ายทอดขลุ่ยของครูปี่บึง คงลายทองให้กับศิษย์ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองที่ได้เรียนขลุ่ยกับครูปี่บึง คงลายทอง ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์ครูปี่บึง คงลายทอง กล่าวได้โดยสรุปดังนี้

การหัดขลุ่ยทุกชนิด ต้องมีพื้นฐานมาจากขลุ่ยเพียงออทั้งสิ้น จึงจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเป่าขลุ่ยชนิดอื่นๆได้ การถ่ายทอดขลุ่ยของครูปี่บึง คงลายทอง ใช้การถ่ายทอดแบบตัวต่อตัวโดยใช้วิธีมุขปาฐะ (Oral Tradition) โดยครูจะเป่าให้ฟัง และให้ผู้เรียนเป่าตามทีละวรรค ซึ่งครูปี่บึง คงลายทอง จะสอนในรายละเอียดต่างๆ เช่น ความชัดเจนของเสียง การตัดลิ้น การตัดลม การตีนิ้ว และกลวิธีต่างๆตามลักษณะของเพลง และตามทักษะของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีการให้เป่าซ้ำในแต่ละเสียง หรือเป่าซ้ำเป็นวรรคเพลง ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าใจการใช้นิ้ว การใช้ลม หรือไม่เข้าใจจังหวะ แม้กระทั่งไม่สามารถจดจำทำนองได้

เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ถูกต้องแล้ว ครูจะต่อในวรรคต่อไป ซึ่งการต่อเพลงแบบนี้จะมีความซ้ำในช่วงแรก เนื่องจากครูต้องคอยดูรายละเอียดต่างๆ ด้วยสาเหตุคือต้องการเน้นคุณภาพของเสียงมากกว่าในด้านปริมาณของเพลง แต่เมื่อผู้เรียนสามารถผ่านขั้นพื้นฐานไปได้ เมื่อเข้าสู่การเรียนในขั้นต่อไปก็จะใช้เวลาน้อยลงตามลำดับ โดยในบางครั้งขณะต่อเพลงครูปี่บึง คงลายทอง จะตีระนาดเอก หรือระนาดทุ้มเป็นทางฆ้องไปด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้ยินทำนองหลักของเพลง และสามารถเข้าใจการแปรทำนองของขลุ่ยได้ดียิ่งขึ้น หรือในบางครั้งที่ผู้เรียนพอที่จะแม่นยำแล้ว ครูปี่บึง คงลายทอง จะสืซออยู่ในเพลงเดียวกัน พร้อมไปกับการเป่าขลุ่ยของผู้เรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้เรียนในด้านการได้ยินได้ฟังการแปรทำนองของเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ และเพื่อทดสอบความแม่นยำของผู้เรียนอีกประการหนึ่ง

ลักษณะในการเรียนการสอนของครูปี่บึง คงลายทอง อีกประการหนึ่ง คือ จะไม่ใช่โน้ตในการสอน ซึ่งครูให้เหตุผลว่าจะทำให้ผู้เรียนไม่จดจำเพลง ขาดความแม่นยำในบทเพลง แต่หลังจากที่ต่อเพลงจบเป็นท่อน หรือ ต่อเพลงจนจบทั้งเพลงแล้ว ถ้าผู้เรียนต้องการบันทึกโน้ต ครูปี่บึง คงลายทองก็จะอนุญาตให้บันทึกได้เพื่อกันลืม และให้เป่าทวนตามโน้ตให้ฟังอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการบันทึกโน้ต

ผู้ที่มาศึกษาอยู่กับครูป๊อ คงลายทอง มีหลากหลายประเภท และมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน บ้างก็เป็นมาแล้ว บ้างก็ยังไม่มีความเลย ลักษณะเพลงที่ครูป๊อ คงลายทอง ถ่ายทอดให้เป็นเพลงลำดับแรกจึงแตกต่างกัน แบ่งแนวทางในการถ่ายทอดออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

- ผู้เรียนที่ยังไม่มีพื้นฐานในการเป่าขลุ่ย ในกรณีนี้ ครูป๊อ คงลายทอง จะใช้เพลง อัตร่าจังหวะ ๒ ชั้น ตำเนียงลาว หรือเพลงเกร็ดสั้นๆ ที่ง่ายต่อการจดจำและไม่ยาวเกินไปนัก เช่น เพลงลาวครวญ ๒ ชั้น เพลงลาวเจริญศรี ๒ ชั้น เป็นเพลงที่ต่อให้ในอันดับแรก โดยการสอนจะสอนทีละนิ้ว ทีละลม จนกว่าจะเป่าได้จับเพลง เพื่อฝึกหัดทักษะด้านการใช้นิ้วและลมต่างๆ ของขลุ่ยให้ถูกต้อง

- ผู้เรียนที่มีพื้นฐานในการเป่าขลุ่ยบ้างแล้ว หรือเป็นเครื่องดนตรีอื่นมาบ้างแล้ว ในกรณีนี้ผู้ฝึกหัดจะเร็วกว่าในกรณีแรก โดยครูป๊อ คงลายทองจะใช้เพลง ประเภทเพลงฉิ่ง ในการฝึกหัด เพลงฉิ่งที่ครูป๊อ คงลายทอง ใช้ในการสอน เช่น เพลงฉิ่งมุล่ง เพลงฉิ่งตรง เพลงฉิ่งข้างประสานงา เป็นต้น จุดมุ่งหมายเพื่อที่เป็นการปรับระบบลม และระบบนิ้ว ให้ไปในแนวทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการไล่มือไปในตัว เพื่อให้เกิดทักษะในการใช้นิ้วและใช้ลมเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างเพลงที่ครูป๊อ คงลายทอง ถ่ายทอดให้กับผู้วิจัยและลูกศิษย์ต่างๆ เพื่อใช้ในการไล่มือ เพลงแรกๆ มักจะเป็นเพลงฉิ่งมุล่ง อัตร่าจังหวะชั้นเดียว หรือเพลงฉิ่งตรง อัตร่าจังหวะชั้นเดียว บันทึกเป็นโน้ตเพลงได้ดังนี้

โน้ตเพลงถึงมุล่ง ขลุ่ยเพียงออ ทางครูเป็บ คงลายทอง

ท่อน ๑

--- คี่	--- คี่	ริ คี่ มี่ ริ	คี่ ช - ค	- ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช	ช ล ช ช
คี่ ริ คี่ คี่	ริ คี่ มี่ ริ	คี่ ช - ค	- ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช	ค ร ม ร	ช ฟ ม ร
ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ค ฟ ช ล	ค ร ม ร	ช ฟ ม ร	ช ม ฟ ช
ล ฟ ช ล	คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ม ฟ ช ล	ช ล ท คี่	ท ล ท คี่	ท ล ริ คี่	ท ล ท ค
ม ช ม ล	ช ล คี่ ริ	ม คี่ มี่ ริ	คี่ ท ล ช	คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ม ร ค -	ฟ - ช ล
ช ร ช คี่	ท ล ท คี่	ท ล ริ ล	ริ ล ท คี่	ม ช ม ล	ช ล คี่ ริ	มี่ ริ คี่ ริ	คี่ ท ล ช
คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ม ร ค ฟ	ม ฟ ช ล	ร ม ร ร	ล คี่ ล ล	คี่ ช ฟ ช	ล ช คี่ ล
ริ มี่ คี่ ริ	ล คี่ ช คี่	ล ช ฟ ล	ช ฟ ช ฟ	ค ฟ ม ล	ช ฟ ม ร	ร ม ร ร	ล คี่ ล ล
ช ช ฟ ช	ล ช คี่ ล	ริ มี่ ริ คี่	ล คี่ ล ช	คี่ ค ร ม	ฟ ล ช ฟ	คี่ ล ช ฟ	ค ฟ ม ร

ท่อน ๒

ค ร ม ร	ช ม ร ค	ท คี่ ริ ล	ท คี่ ริ คี่	ช ล ช ค	ช คี่ ริ มี่	ฟ ค ฟ ล	ช ฟ ม ร
คี่ ล ช ม	ช ม ร ค	ท คี่ ริ ล	ท คี่ ริ คี่	ช ล ช ค	ช ค ร ม	ฟ ค ฟ ล	ช ฟ ม ร
ช ม ร ม	ช ม ล ช	ม ล ช ฟ	ม ร ค ช	ล ล ท ช	ล ท ล ท	คี่ ท มี่ ท	คี่ ริ มี่ ริ
ช ม ร ม	ช ม ล ช	ม ล ช ฟ	ม ร ค ช	ล ล ท ช	ล ล ล ท	คี่ ท มี่ ท	คี่ ริ มี่ ริ
ร ม ร ร	ล คี่ ล ล	คี่ ร คี่ ล	ช ฟ ม ร	ช ค ร ม	ฟ ช ช ช	ร ช ล ท	คี่ ริ ริ ริ
ร ม ร ร	ล คี่ ล ล	คี่ ร คี่ ล	ช ฟ ม ร	ล ช ร ม	ฟ ล ช ฟ	คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร

ท่อน ๓

ค ร ม ร	ช ม ร ค	ท คี่ ริ ล	ท คี่ ริ คี่	ล ท คี่ ริ	มี่ ริ คี่ ช	คี่ ช คี่ ริ	ค ร ม ฟ
ค ร ม ร	ช ม ร ค	ท คี่ ริ ล	ท คี่ ริ คี่	ล ท คี่ ริ	มี่ ริ คี่ ช	คี่ ช คี่ ริ	ค ร ม ฟ
ค ค ค ฟ	ม ร ม ฟ	ม ร ช ฟ	ม ร ม ฟ	ค ฟ ช ล	คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ม ร ค ช
ค ค ค ฟ	ม ร ม ฟ	ม ร ช ฟ	ม ร ม ฟ	ค ฟ ช ล	คี่ ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ม ร ค ท
ล ช ล ท	ล ท คี่ ริ	ม ฟ ม ร	ค ท ค ร	ฟ ม ฟ ร	ม ฟ ม ฟ	ช ร ช ล	ช ล ท คี่
ท ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	ม ร ค ท	ล ท คี่ ริ	ฟ ม ฟ ร	ม ฟ ม ฟ	ช ร ช ล	ช ล ท คี่
ริ มี่ ริ คี่	ช ท ล ช	ม ล ช ม	ร ม ช ล	ท คี่ ริ คี่	ท ล ช ร	ช ร ช ล	ช ล ท คี่

รํมํรํคํ	ชทลช	มลชม	ร มชล	ทคํรํคํ	ทลชร	ชรชล	ชลทคํ
ฟชลฟ	ชลทคํ	ทลชฟ	ลชฟค	(รํคํชคํ	มํรํลํรํ	มํรํคท	ลทคํรํ
ชดรม	ฟลฟช	ชฟมร	มรคช)	คํลชม	ร มชล	มชมล	ชลคํรํ
มํรํคํช	คํลชฟ	ครคฟ	มฟชล	คํลชม	ร มชล	มชมล	ชลคํรํ
มํรํคํช	คํลชฟ	ดรมฟ	ชฟมร	ฟมรฟ	มรฟม	ร มฟช	คํลลล
คํลชฟ	มฟชล	คํลชฟ	ชฟมร	ฟมรฟ	มรฟม	ร มฟช	คํลลล
คํลชฟ	คฟชล	คํลชฟ	ชฟมร	คฟชล	ชฟมร	ชชลช	ฟชรม
ฟคฟช	คํลลล	รชลท	คํมํรํคํ	ทคํรํมํ	รํคํทล	มมํรํมํ	รํรํคํรํ
คํคํลคํ	ลลชล	คํลชม	ลชมร	ชมรค	มรคล	ร มฟช	ลคํลช
ฟชรม	ฟลชฟ	คฟชล	คํลชฟ	ชฟมร	ดรมฟ	ครคม	ร มชล
คํรํมํคํ	รํมํ-ร						

(จรัญ กาญจนประดิษฐ์. สัมภาษณ์, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓)

โน้ตเพลงถึงตรัง ทางขลุ่ยเพียงออ ครูเป็บ คงลายทอง

ท่อน ๑

- ทลช	- ร - ช	รชทล	ชร-ช	รชทล	ชฟมร	ลชทล	ชฟมร
รํคํทล	ชร - ช	รชทล	ชร-ช	รชทล	ชฟมร	ลชทล	ชฟมร
ลทคํรํ	คํทคํรํ	คํทคํรํ	ชลลล	-- คํช	คํลชฟ	คํลชฟ	ชฟมร
ลทคํรํ	คํทคํรํ	คํทคํรํ	ชลลล	-- คํช	คํลชฟ	คํลชฟ	ชฟมร

ท่อน ๒

ร มรค	ร มรร	รํททท	รํทลช	รํททท	ร มรช	รํทลช	ทลรํท
มํรํมํคํ	รํทคํล	ชรชล	ชลทค	มํรํมํคํ	รํทคํล	ทลชท	ลชลช
(ชลชร	ชลชร)						

ท่อน ๓

ชลชช	ชลชช	รืททท	รืทลช	มชลช	ร มชม	ดรมร	ทดรด
- รืคช	คืรืคคื	ลชลท	ลทคืรื	คืรืมีช	มล มช	มรคม	รดรด
- รืคช	คืรืคคื	ลชลท	ลทคืรื	มรคืท	ลทคืรื	- ม - -	ชล - ช

ท่อน ๔

ชลชช	ชลชช	- รืรื	คืมีรืคื	- รืคช	คืรืคคื	มีรืคืล	คืชล -
คื - ชล	ทคืรืมี	ชมีรืคื	รืคืทล	ลทลล	ลทลล	- รืรื	คืมีรืคื
- รืคช	คืรืคคื	มีรืคืล	คืชล -	คื - ชล	ทคืรืมี	ชมีรืคื	รืคืทล
ลทลล	ลทลล	คืชลคื	ฟลชฟ	ฟชฟค	ฟชฟฟ	ลชฟร	ฟค -
ฟ - ค	มฟชล	คืลชฟ	ชฟมร	ร มรค	ร มรล	คืชลคื	ฟลชฟ
ฟชฟค	ฟชฟฟ	ลชฟร	ฟค -	ฟ - ค	มฟชล	คืลชฟ	ชฟมร

ท่อน ๕

ร มรค	ร มรล	คคืชคคื	รืมีชืรื	----	ลทคืรื	คืทลท	คืรื - ช
----	รืททท	-- มีรื	ทรืลท	- มชล	ช มชช	มรชม	รท - รื
----	----	คคืชคคื	รืมีชืรื	----	ลทคืรื	คืทลท	คืรื - ช
----	รืททท	-- มีรื	ทรืลท	- มชล	ช มชช	มรชม	รท - รื
----	----	รืรืรืชื	- ฟ - มี	-- ลล	มล - ม	ช มรค	รคทล
- ทลล	ลทลล	รืชลท	ลทคืรื	- ค - ล	- รื - ค	- ลรืค	- ชลช
----	----	ทชลท	ลทชล	----	ลทคืรื	คทลล	คืรื - ช
----	รืททท	-- มีรื	ทรืลท	- มชล	ช มชช	มรชม	รท - ร
----	----	รืรืรืชื	- ฟ - มี	-- ลล	มล - ม	ช มรค	รคทล
- ทลล	ลทลล	รืชลท	ลทคืรื	- ค - ล	- รื - ค	- ลรืค	- ชลช
----	----	ทชลท	ลทชล	----	ลทคืรื	คทลล	คืรื - ช

ท่อน ๖

-- คิ ช	- ช ช ช	-- คิ ช	- ช ช ช	-- ริ ล	- ล ล ล	-- ริ ล	- ล ล ล
-- คิ ช	- ช ช ช	-- ริ ช	- ช ช ช	ริ ล ท ริ	คิ ท ล คิ	ท ล ช ล	ล ช ฟ ช
-- คิ ช	- ช ช ช	-- คิ ช	- ช ช ช	-- ริ ล	- ล ล ล	-- ริ ล	- ล ล ล
-- คิ ช	- ช ช ช	-- ริ ช	- ช ช ช	ริ ล ท ริ	คิ ท ล คิ	ท ล ช ล	ล ช ฟ ช
- ช ล ช	ล ท คิ ริ	คิ คิ ริ คิ	ท ล ช ล	- ช ล ช	ล ท คิ ริ	ม ล ช ม	ล ช ม ร
- ช ล ช	ล ท คิ ริ	คิ คิ ริ คิ	ท ล ช ล	ริ ล ท ริ	คิ ท ล คิ	ท ล ช ท	ล ช ฟ ช
-- คิ ช	- ช ช ช	-- ริ ช	- ช ช ช	ริ ล ท ริ	คิ ท ล คิ	ท ล ช ล	ล ช ฟ ช
- ช ล ช	ล ท คิ ริ	คิ คิ ริ คิ	ท ล ช ล	- ช ล ช	ล ท คิ ริ	ม ล ช ม	ล ช ม ร
- ช ล ช	ล ท คิ ริ	คิ คิ ริ คิ	ท ล ช ล	ริ ล ท ริ	คิ ท ล คิ	ท ล ช ท	ล ช ฟ ช
				(- ริ - มี่	- ริ - ท	- ล ช ม	- ร - ช)

การศึกษาขลุ่ยเพียงออในขั้นต่อไป เมื่อต่อเพลงไถ่มีอประเภทเพลงฉิ่งประมาณ ๒ - ๓ เพลงแล้ว ครูปี่บอง คงลายทอง จะต่อเพลงประเภท ๓ ชั้น เป็นอันดับต่อไป เพลงอัตราจังหวะ ๓ ชั้น ที่ครูปี่บอง คงลายทอง ใช้ในการถ่ายทอด เช่น เพลงสุรินทราหู ๓ ชั้น เพลงสารถิ ๓ ชั้น เพลงแขกมอญบางช้าง ๓ ชั้น เป็นต้น เพื่อเป็นการฝึกการแปรทำนอง และฝึกทักษะหรือกลวิธีพิเศษต่างๆเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างเพลงสุรินทราหู ๓ ชั้น ที่ครูปี่บอง คงลายทอง ถ่ายทอดให้กับผู้วิจัยและลูกศิษย์ เพื่อใช้ในการศึกษาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออในเพลงประเภท ๓ ชั้น การแปรทำนองในการเป่าขลุ่ยเพียงออเพิ่มเติม บันทึกเป็นโน้ตเพลงได้ดังนี้

สุริยตราหุ ๑ ชั้น ทางขลุ่ยเพียงออ ครูบีบ คงลายทอง

ท่อน ๑

- คํ-คํ	- รํ-คํ	- ท-คํ	- ฟชล	ทคํทฟ	- ท-รํ	- คํ-ท	- ล-ช
คครม	ฟลชฟ	มรด-	ฟ-ชล	ทคํทฟ	- ท-รํ	ฟํ-คํ	- คํ-ท
- ฟชล	ชลทคํ	รํฟํคํ	ทฟชล	ทคํทฟ	- ท-รํ	ฟํรํคํ	คํทลช
ฟลชฟ	คครร	ทคํชล	ทรํคํท	- ร-ฟ	- ช-ท	- - รํคํ	ทคํ-รํ
ฟํคํคํ	ชลคํ	ชฟฟฟ	คคฟช	- รํคํล	รํคํลช	คํลชฟ	ลชฟร
ฟชลท	- คํ-ร	- - ฟํคํ	ฟํรํคํท	- ร-ฟ	- ช-ท	- - รํคํ	ทคํ-รํ

ท่อน ๒

ชชลช	ฟมรด	- ล-คํ	- ร-ฟ	มรด-	ฟ-ชล	- - คํ	คํลชฟ
- ฟชล	ชลทคํ	ทลทรํ	คํทลช	ฟํรํคํล	รํคํลช	คํลชฟ	ลชฟร
ลชฟค	ฟชลท	ลชฟ-	ท-คํ	ชชชช	รชรํคํ	ทฟชล	ทรํคํท
คคฟช	ฟชทฟ	- ร-ฟ	- ช-ท	ลชฟค	ฟชฟท	ลชฟ-	ท-คํ
ชฟลช	ฟรฟค	- ล-ค	- ร-ฟ	- - คค	มฟชล	ฟํรํคํช	คํลชฟ
คฟชล	ชลทคํ	ทรํคํท	คํทลช	ฟํรํฟํคํ	รํลคํช	คํลชฟ	ลชฟร
ฟคฟร	ฟชฟร	ฟคฟร	ฟชฟ-	ร-คค	ฟชลท	คํรํคํท	ลชฟร
- ฟ-ท	- คํ-รํ	- - ฟํคํ	ฟํรํคํท	- ร-ฟ	- ช-ท	- - รํคํ	ทคํ-ร

ท่อน ๓

ร ฟ ฟ ฟ	ท ช ช ช	คื ท ท ท	ริ คื คื คื	ท ช ฟ ร	ฟ ร ค ท	ล ช ฟ -	ท - คื ริ
ร ฟ ฟ ฟ	ท ช ช ช	คื ท ท ท	ริ คื คื คื	ท ช ฟ ร	ช ฟ ร ค	ฟ ริ คื ท	ริ คื ท ช
-- ฟ ช	ท คื ท ช	ท ฟ ท ช	ท คื ท ช	-- ริ ฟ	ริ คื ท ช	ท คื ริ ท	คื ช ท ฟ
ล ช ฟ ค	ร ม ฟ ช	ล ริ คื ช	ล ช ฟ ร	ม ร ช ค	ร ม ร ม	ร ค ร ม	ร ม ฟ ช
ร ฟ ฟ ฟ	ร ช ช ช	ฟ ท ท ท	ช คื คื คื	ท คื ริ ฟ	ริ ช ริ ฟ	ริ คื ริ ฟ	ริ คื ท ช
- ฟ - ท	- คื - ริ	- ฟ คื ริ	- คื - ท	- ร - ฟ	- ช - ท	-- ริ คื	ท คื - ริ
ฟิ คื คื คื	ช ล คื ริ	คื ท ล ท	ฟ ท ล ช	ฟิ ริ คื ล	ริ คื ล ช	คื ล ช ฟ	ล ช ฟ ร
- ฟ - ท	- คื - ริ	-- ฟิ คื	ฟิ ริ คื ท	- ร - ฟ	- ช - ท	-- ริ คื	ท คื - ริ

(จรัญ กาญจนประดิษฐ์. สัมภาษณ์, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

ขั้นต่อมา เมื่อครูบีบ คงลายทอง สังเกตว่าผู้เรียนเรียนเพลงอัตราจังหวะ ๓ ชั้น รวมทั้งเพลงเกร็ดต่างๆ ไปได้พอสมควร จนกระทั่งมีทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงอออยู่ในเกณฑ์ที่ดี สามารถทำกลวิธีพิเศษต่างๆ บางประการได้ ก็จะต่อเพลง ที่ใช้กลวิธีพิเศษที่ยากขึ้นตามลำดับ จนถึงเพลงชั้นสูงประเภทเพลงเดี่ยวต่างๆ

กรณีการเรียนการสอนขลุ่ยหลีบและขลุ่ยอู้ของครูบีบ คงลายทอง ครูบีบ คงลายทอง ได้กล่าวถึงลักษณะผู้เรียนว่า ผู้ที่มาศึกษาต้องมีพื้นฐานการเรียนขลุ่ยเพียงออมาก่อน กระนั้นผู้ที่มาขอเรียนขลุ่ยหลีบกับขลุ่ยอู้กับครู มักจะเป็นศิษย์ที่เรียนขลุ่ยเพียงออกับครูบีบ คงลายทอง และเป่าขลุ่ยเพียงออได้อยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร เมื่อจำเป็นต้องเป่าขลุ่ยหลีบ หรือขลุ่ยอู้ ก็จะมาขอต่อเพลงกับครูบีบ คงลายทอง โดยครูบีบ คงลายทอง จะให้ผู้เรียน ฝึกฝนการผูกกลอนด้วยตนเอง และเป่าให้ครูฟัง เมื่อครูฟังแล้วจะแก้ไขให้ในบางสำนวนที่ผู้เรียนประสบปัญหาไม่สามารถผูกกลอนได้ หรือสำนวนกลอนที่ผูกมายังไม่เรียบร้อย เพลงที่ใช้ศึกษาก็แล้วแต่การนำไปใช้เป็นกรณีไป ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวในการเรียนว่าต้องเรียนเพลงใดเป็นเพลงอันดับแรก หรือต้องฝึกเพลงใดก่อน เนื่องจากผู้เรียนต้องมีทักษะการเป่าขลุ่ยที่ได้มาจากการเป่าขลุ่ยเพียงออมาแล้วตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

ผู้ที่ศึกษาลู่กับครูปี่ปอง คงลายทอง มีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับผู้ที่มาศึกษาในด้านปี่ เนื่องจากผู้ที่เป่าปี่ได้นั้น มักจะเป่าลู่ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการที่ฝึกหัดเองหรือครูพักลักจำนั้นอาจจะเป่าได้แต่อาจจะเป่ายังไม่ถึงขั้นที่เรียกว่าเป่าดี และอาจไม่สันทัดเท่าผู้ที่เรียนมาโดยตรง ผู้ที่เรียนลู่อย่างจริงจังจนถึงเพลงเดี่ยวชั้นสูงต่างๆ จึงมีไม่มากนัก กอปรกับผู้ที่มาศึกษาการเป่าลู่กับครูปี่ปอง คงลายทอง ส่วนมากจะเป็นนิสิต นักศึกษา ตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ครูปี่ปอง คงลายทอง ได้รับเชิญไปสอนเป็นอาจารย์พิเศษ หรือผู้อื่นที่เข้ามาขอเรียนบ้างแต่ไม่มากนัก โดยสถาบันการศึกษาที่ครูปี่ปอง คงลายทอง ได้ถ่ายทอดการเป่าลู่ไว้ให้ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นต้น

ลูกศิษย์ในด้านเครื่องเป่าของครูปี่ปอง คงลายทอง ที่มีฝีมือลายมือในการเป่าลู่ในปัจจุบัน เช่น

- นางสาวปาณิสรา เผือกแก้ว อาจารย์ประจำ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
  - นายจรัญ กาญจนประดิษฐ์ อาจารย์ประจำ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
  - นายฐาปณัฐ ธรรมเที่ยง   ข้าราชการ สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร
  - นายสุรศักดิ์ กิ่งไทร   ข้าราชการ สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร
  - นายสุรราช ใหญ่สูงเนิน   ข้าราชการ สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร   เป็นต้น
- (ปี่ปอง คงลายทอง. สัมภาษณ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔)

การถ่ายทอดการเป่าลู่ของครูปี่ปอง คงลายทอง ยังคงใช้แบบโบราณคือ การต่อแบบตัวต่อตัว แบบมุขปาฐะ(Oral Tradition) และเน้นที่ความชัดเจนของรายละเอียดต่างๆ ในการฝึกหัด เช่น การตัดลิ้น การตีนิ้ว การพรมนิ้ว เป็นต้น โดยเน้นที่พื้นฐานเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการเรียนเครื่องเป่าในแบบสำนักพระยาเสนาะดุริยางค์ ดังคำกล่าวของครูเจริญใจ สุนทรวาทีน บุตรสาวพระยาเสนาะดุริยางค์(แหม่ม สุนทรวาทีน) ที่กล่าวถึงการเรียนการสอนเครื่องเป่าในสำนักเสนาะดุริยางค์ว่า

วิธีเรียน จำได้ว่า บอกกันทีละวรรค ในวรรคหนึ่งๆ ต้องจัดระยะ จัดลม ตัวโน้ตสั้นยาว วิธีใช้ลิ้นปี ลื่นคน ว่าควรจะทำอย่างไร ระบายลมตรงไหน ที่ใดควรผ่อนหนักผ่อนเบา เสร็จเป็นวรรค กำหนดเป็นกฎเกณฑ์ตายตัว อันเป็นการปูพื้นฐานให้หนาแน่นมั่นคงเสียแต่แรก เมื่อเริ่มก็ช้าหน่อย แต่เมื่อถึงเพลงต่อๆไป ก็นำหลักเกณฑ์ต่างๆที่เรียนไว้มาใช้เป็นที่ๆไป ทำให้เรียนได้ดี และเร็วขึ้น การเรียน เช่นนี้ครูต้องรู้จักเหนื่อย ลูกศิษย์ ต้องพยายาม (เจริญใจ สุนทรวาทีน, ๒๕๒๕: ๑๘)

การเรียนเครื่องเป่าแบบสำนักเสนาะดุริยางค์นี้จึงสืบทอดต่อกันรุ่นต่อรุ่น โดยพระยาเสนาะดุริยางค์(แจ่ม สุนทรวาทีน) ได้ถ่ายทอดไว้ให้กับครูเทียบ คงลายทอง และต่อมา ครูเทียบ คงลายทอง ก็ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ รวมทั้งแนวทางการสอนให้กับศิษย์ในรุ่น ครูป๊อบ คงลายทอง ในปัจจุบันครูป๊อบ คงลายทอง ก็ยังคงยึดถือกลวิธีการถ่ายทอดในลักษณะนี้ไว้ เพื่อถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในรุ่นต่อๆไป

๓.๔ ทำน้บรเพลง และการจับขลุ่ย

ทำน้บรเพลงและการจับขลุ่ยของครูป๊อบ คงลายทอง ได้รับการถ่ายทอดลักษณะต่างๆ มาจากครูเทียบ คงลายทองผู้เป็นทั้งบิดาและครูผู้สอน ลักษณะการนั่งและการจับขลุ่ยของครูป๊อบ คงลายทอง จึงยึดถือแบบแผนของครูเทียบ คงลายทองเป็นหลักดังนี้

๓.๔.๑ ทำน้บรเพลง

ทำน้บรเพลงขลุ่ย ครูเทียบ คงลายทอง ได้กล่าวไว้ว่า

การเล่นเครื่องดนตรีของไทยทุกชนิด นักดนตรีต้องสำรวมกิริยามารยาท ปฏิบัติให้เรียบร้อยให้ความเคารพต่อครูอาจารย์ เครื่องดนตรี ผู้ฟัง ตลอดจน นักดนตรีด้วยกันเอง การนั่งเป่าขลุ่ยหรือปี่ ต้องนั่งตัวตรงเพื่อให้ลมเดินสะดวก ถ้านั่งกับพื้นควรนั่งพับเพียบ(บันลือ พงศ์ศิริ และป๊อบ คงลายทอง, ๒๕๒๕: ๑๐๘)

จากคำกล่าวดังกล่าว นอกเหนือจากทำน้บรสำหรับเครื่องเป่าที่ถูกต้อง คือ การนั่งพับเพียบ ตั้งลำตัวตรงแล้ว กิริยามารยาทในการเล่นดนตรีก็เป็นสิ่งสำคัญ คือ ต้องเป็นคนที่มีสุภาพ เคารพ ต่อคุณครูอาจารย์ ตลอดทั้งเครื่องดนตรีที่เราปฏิบัติอยู่ และให้เกียรติกับผู้ที่ฟังเราบรรเลง สำหรับทำน้บรในการบรรเลงขลุ่ยที่ดี จากการสัมภาษณ์ ครูป๊อบ คงลายทอง เพิ่มเติม นั้น ได้ให้ทัศนคติว่า กรณีนั่งบรรเลงกับพื้นควรนั่งพับเพียบ ซึ่งแล้วแต่ถนัดอาจนั่งพับเพียบไปทางซ้าย

หรือขวาก็ได้ และนั่งเก็บปลายเท้าให้เรียบร้อย ตั้งลำตัวตรง คอตรง แขนไม่กาง หน้าตรงไม่ก้ม
หน้าเหงนหน้าเกินไป (ป๊อบ คงลายทอง. สัมภาษณ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔)

ภาพที่ ๓.๒ สาริตทำนึ่งเป่าขลุ่ยโดยครูป๊อบ คงลายทอง

๓.๔.๒ การจับขลุ่ย

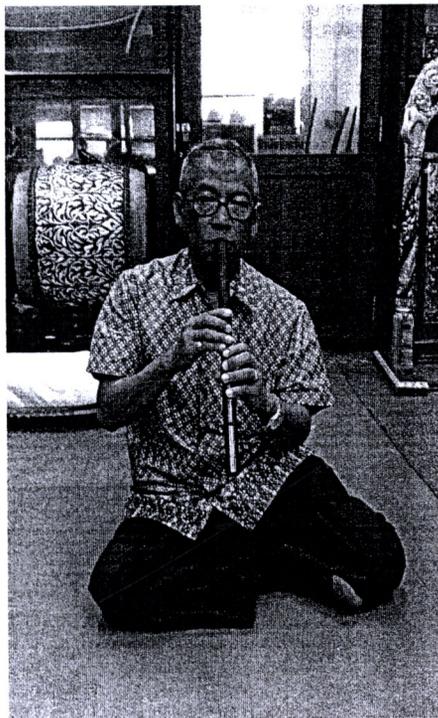
การจับขลุ่ย ครูเทียบ คงลายทอง ได้กล่าวถึงเรื่องการใช้มือจับเลขขลุ่ยไว้ว่า

การจับขลุ่ยหรือเป็นั้น แต่โบราณจะจับเอามือขวาอยู่ข้างบนมือซ้าย
ซึ่งสันนิษฐานว่าคนส่วนใหญ่ ถนัดการใช้มือขวามากกว่ามือซ้าย การเป่าขลุ่ย
หรือเป็ มือที่อยู่ด้านบนจะใช้มากกว่ามือที่อยู่ด้านล่าง ในการจับจึงควรจับมือขวา
อยู่ด้านบน แต่ถ้าถนัดมือซ้ายก็ไม่ผิดแต่อย่างใด แต่ก็ควรคำนึงถึงเอกลักษณ์
เอาไว้บ้าง (บันลือ พงศ์ศิริ และป๊อบ คงลายทอง. ๒๕๒๕: ๑๐๘)

จากคำกล่าวดังกล่าว การใช้มือในการจับเลขขลุ่ยหรือเลาเป็ของไทย ในสมัยโบราณ
นิยมใช้มือขวาอยู่ข้างบน มือซ้ายอยู่ข้างล่าง เนื่องจากเหตุผลเกี่ยวกับระบบนิ้วของเครื่องเป่าที่ใช้
นิ้วมือด้านบนมากกว่านิ้วมือด้านล่าง นอกเหนือจากนั้น การให้ความสำคัญกับมือขวาของคนไทย
ก็เป็นส่วนสำคัญในการใช้มือขวาขึ้นบน สังเกตได้จากวัฒนธรรมของไทยที่ยังนิยมใช้มือขวา
เป็นมือข้างที่ถนัดและให้ความสำคัญกับมือขวามากกว่ามือซ้าย เห็นได้จาก วัฒนธรรมในการเขียน

หนังสือที่ใช้มือขวาในการจับดินสอหรือปากกา หรือวัฒนธรรมการจับช้อนรับประทานอาหารที่คนไทยนิยมใช้มือขวาจับช้อน เป็นต้น อีกทั้งกลุ่มของไทยยังไม่มีกระเดื่องบังคับเสียงแบบเครื่องเป่าดนตรีสากล ที่กำหนดมือในการจับว่าต้องเอามือข้างซ้ายขึ้นบน เครื่องดนตรีสากลจึงต้องใช้มือซ้ายขึ้นเท่านั้นเพื่อสอดคล้องกับการบังคับกระเดื่อง จึงจะสามารถเป่าและบังคับกระเดื่องนี้ไว้เปิดปิดเสียงต่างๆได้ ตรงข้ามกับเครื่องเป่าไทย ที่ไม่มีกระเดื่องเป็นตัวช่วยเปิดปิดเสียง จึงเป็นการเปิดโอกาส และให้เสรีภาพในการเอามือข้างที่ถนัดข้างใดข้างหนึ่งขึ้นไว้ด้านบน ซึ่งก็แล้วแต่ครูผู้ถ่ายทอดจะมีการฝึกหัดให้ผู้เรียนใช้มืออย่างไร

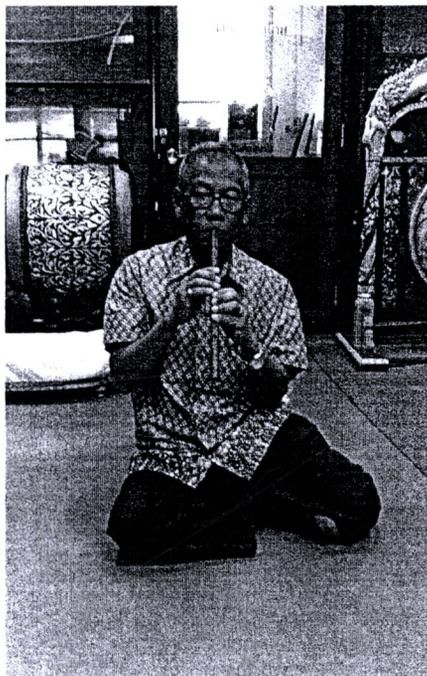
สำหรับสำนักเครื่องเป่าสายเสนาะดุริยางค์ แบบแผนในการจับขลุ่ย คือ ใช้มือขวาไว้บนและมือซ้ายไว้ล่าง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งสำหรับเครื่องเป่าในสายนี้ ซึ่งครูป๊อบ คงลายทอง ได้ปฏิบัติแบบเดียวกันนี้ในการจับขลุ่ย แม้ในการถ่ายทอดการเป่าขลุ่ยของครูป๊อบ คงลายทอง ก็ยังคงยึดถือแนวทางการจับขลุ่ยแบบนี้มาโดยตลอด โดยสังเกตได้จากลูกศิษย์ของครูป๊อบ คงลายทอง ทุกคนที่เรียนกับครูจะจับขลุ่ยโดยใช้มือขวาไว้บนและมือซ้ายไว้ล่าง ในกรณีที่ผู้เรียนเป็นขลุ่ยมาก่อนแล้ว และมาขอเรียนกับครู โดยจับขลุ่ยใช้มือซ้ายไว้บนมือขวาไว้ล่าง ครูป๊อบ คงลายทอง ก็จะให้เปลี่ยนให้ฝึกใช้มือใหม่ โดยให้ใช้มือขวาไว้บนมือซ้ายไว้ล่าง เพื่อรักษายุทธวิธีแบบปฏิบัติของสำนักไว้

ภาพที่ ๓.๓ สาธิตการจับขลุ่ยเพียงออด้านตรง โดยครูป๊อ คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๔ สาธิตการจับขลุ่ยเพียงออด้านข้าง โดยครูป๊อ คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๕ สาทิตการจับขลุ่ยหลีบด้านตรง โดยครูป๊อ คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๖ สาทิตการจับขลุ่ยหลีบด้านข้าง โดยครูป๊อ คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๓ สาริตการจับขลุ่ยู้ด้านตรง โดยครูป๊อบ คงลายทอง

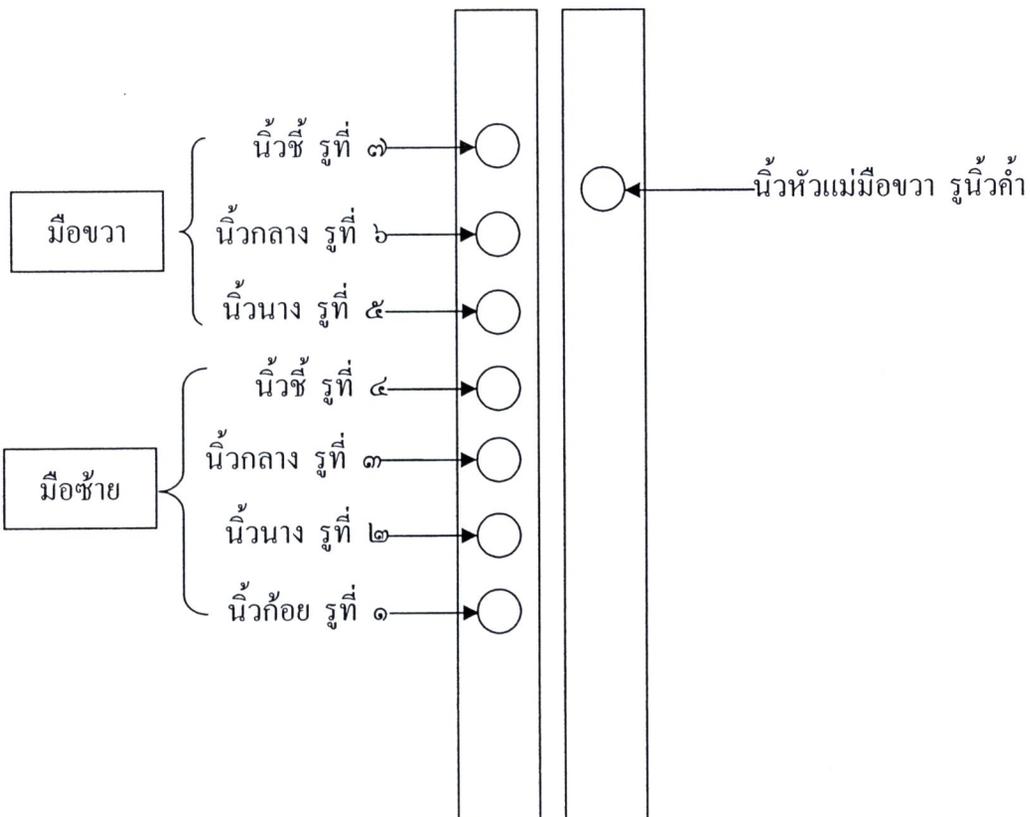

ภาพที่ ๓.๔ สาริตการจับขลุ่ยู้ด้านข้าง โดยครูป๊อบ คงลายทอง

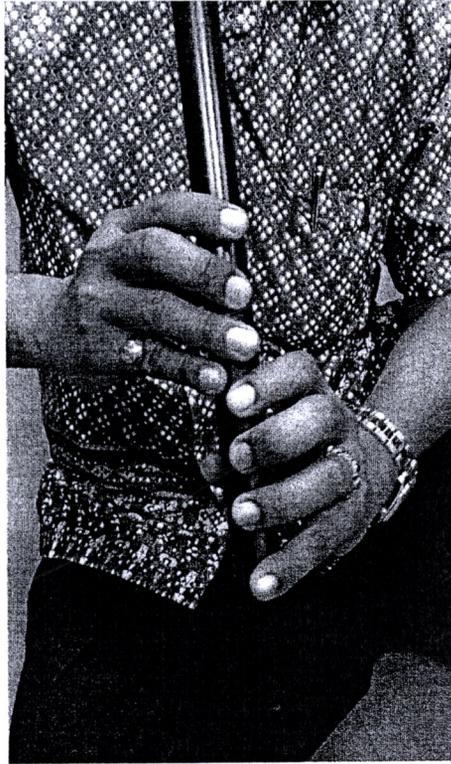
๓.๔.๓ การวางนิ้ว

ลักษณะการวางนิ้วขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบมีลักษณะวางนิ้วที่เหมือนกัน โดยวางนิ้วเรียงกันตามลำดับดังนี้

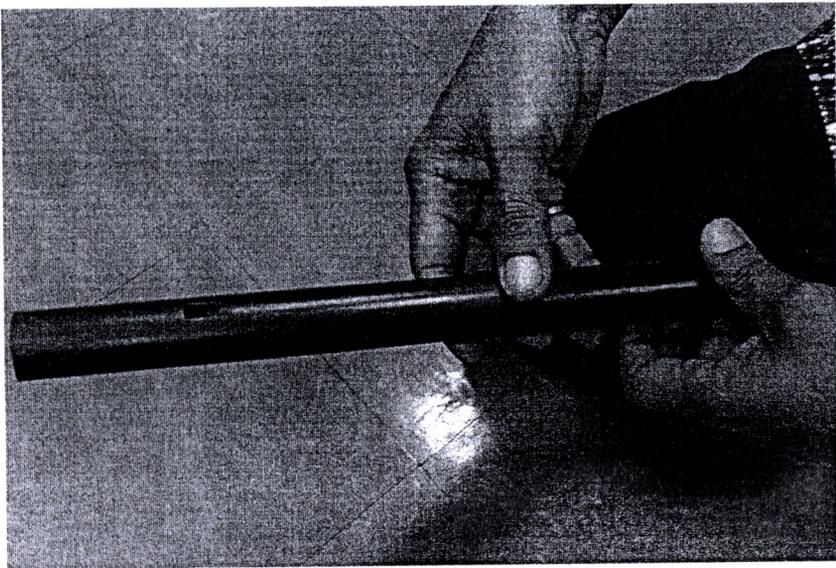
- มือขวา ใช้จับด้านบนเลขคู่ๆ โดยใช้นิ้วชี้วางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๗ นิ้วกลางวางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๖ นิ้วนางวางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๕ และนิ้วก้อยมือขวาแตะบริเวณข้างเลขคู่ๆ ด้านขวาเพื่อช่วยประคองเลขคู่ๆ และทำให้นิ้วก้อยไม่กระเดือออกจนดูไม่งาม โดยใช้นิ้วโป้งขวาซึ่งอยู่ด้านหลังเลขคู่ๆ ปิดเปิดเสียงที่รูนิ้วค้ำ
- มือซ้าย ใช้จับด้านล่างเลขคู่ๆ โดยใช้นิ้วชี้วางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๔ ใช้นิ้วกลางวางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๓ ใช้นิ้วนางวางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๒ และใช้นิ้วก้อยวางที่รูบังคับเสียงรูที่ ๑ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือประคองอยู่ด้านหลังเลขคู่ๆ
- การวางนิ้วของขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ

ภาพที่ ๓.๕ ตำแหน่งการวางนิ้วขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ

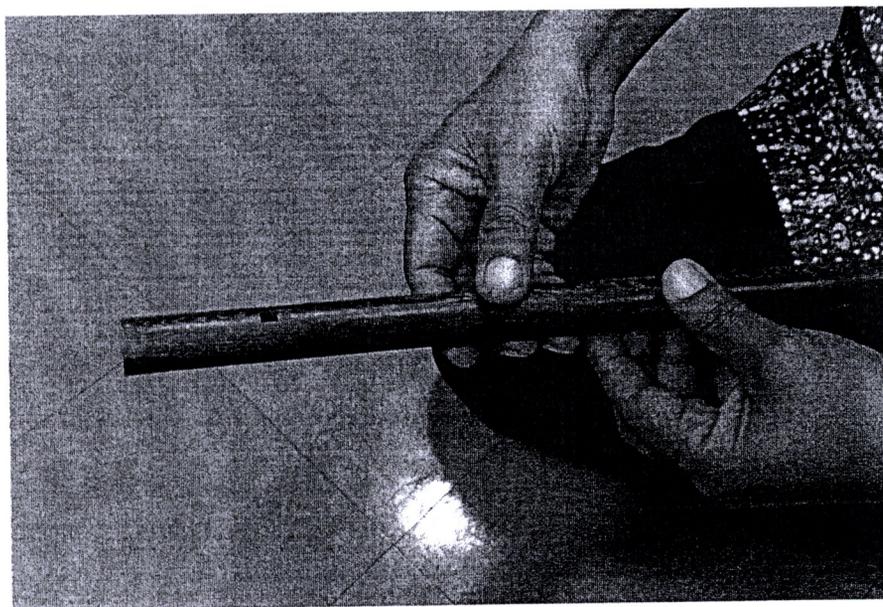
ภาพที่ ๓.๑๐ สาธิตการวางนิ้วบนรูบังคับเสียงขลุ่ยเพียงออ โดยครูปิ๊บ คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๑๑ สาธิตการวางนิ้วหัวแม่มือด้านหลังเลขขลุ่ยเพียงออ โดยครูปิ๊บ คงลายทอง

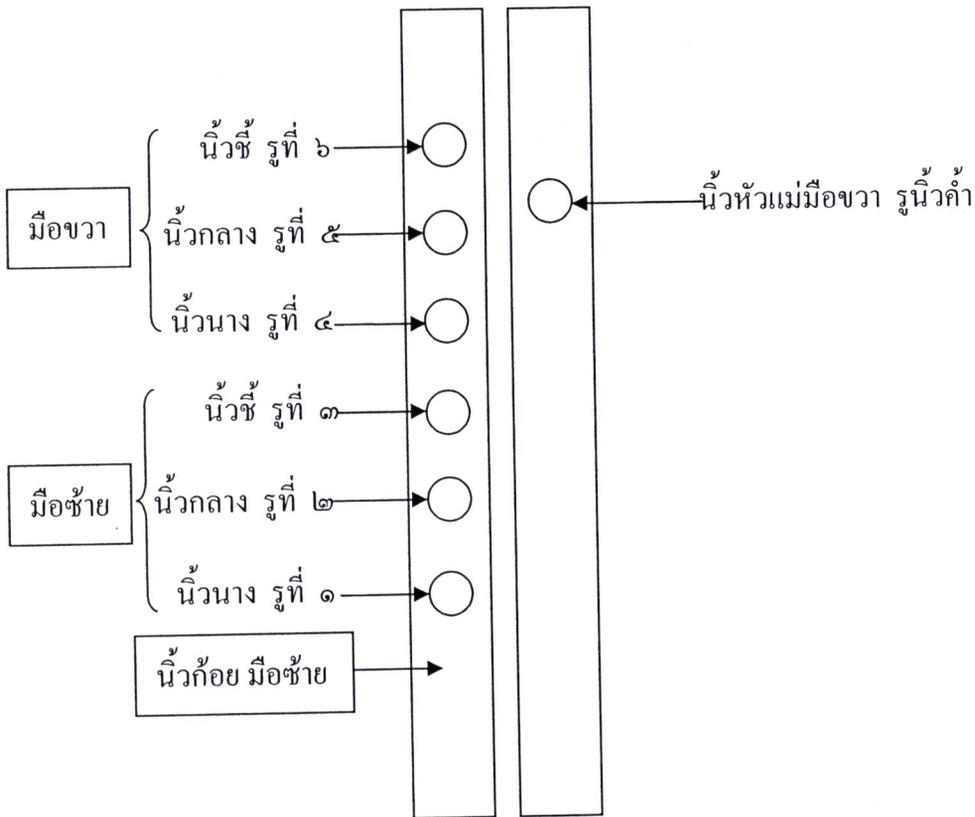
ภาพที่ ๓.๑๒ สาธิตการวางนิ้วบนรูบังคับเสียงขลุ่ยหลีบ โดยครูเป๊ป คงลายทอง

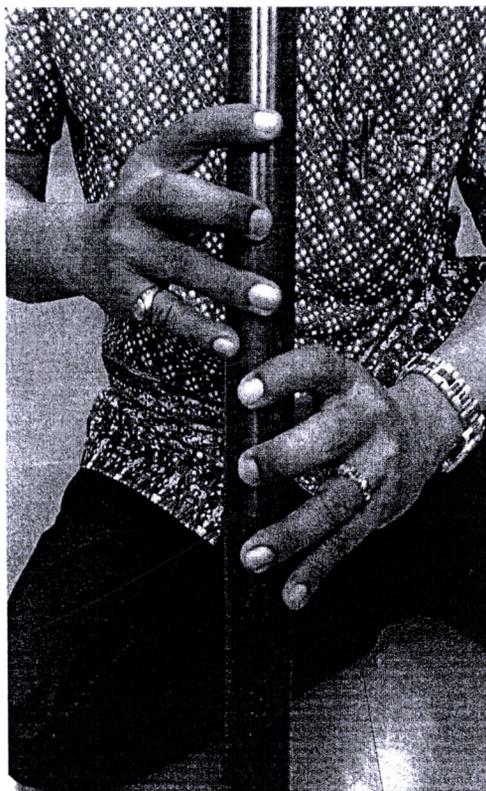
ภาพที่ ๓.๑๓ สาธิตการวางนิ้วหัวแม่มือด้านหลังเลาขลุ่ยหลีบ โดยครูเป๊ป คงลายทอง

ขลุ่ยอู้ การวางนิ้วมีลักษณะคล้ายกับการจับขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ แต่เนื่องจากขลุ่ยอู้โดยปกติมีรูบังคับเสียงด้านหน้า ๖ รู นิ้วก้อยมือซ้ายจึงใช้วางประคองบนด้านหน้าเลขคู่ ในตำแหน่งถัดมาจากนิ้วนาง ไม่ได้ใช้ปิดเปิดรูบังคับเสียง แต่วางไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของระบบการวางนิ้ว

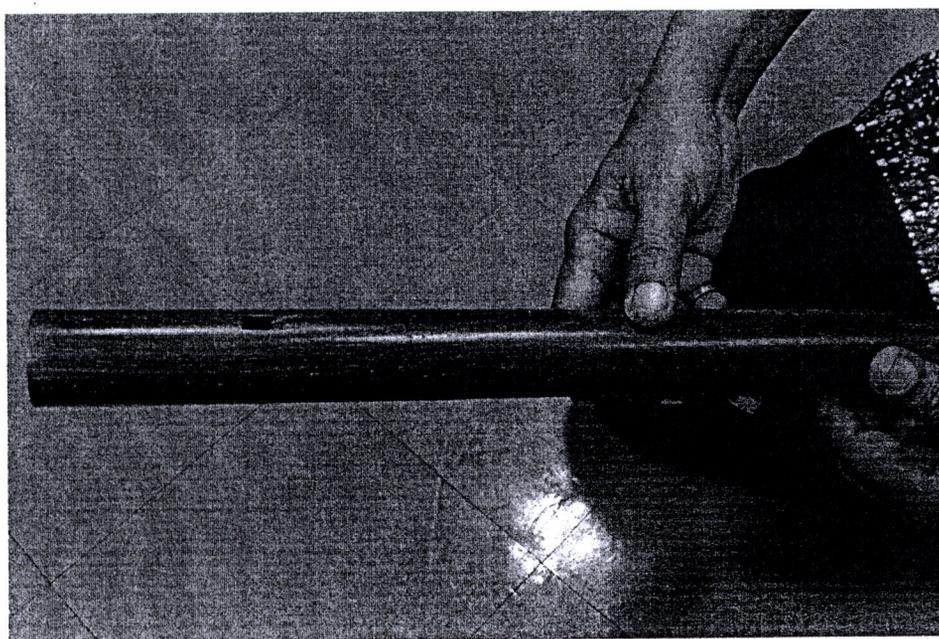
- การวางนิ้วขลุ่ยอู้

ภาพที่ ๓.๑๔ ตำแหน่งการวางนิ้วขลุ่ยอู้

ภาพที่ ๓.๑๕ สาธิตการวางนิ้วบนรูบังคับเสียงขลุ่ยอู้ โดยครูเป๊ป คงลายทอง

ภาพที่ ๓.๑๖ สาธิตการวางนิ้วโป้งด้านหลังเลาขลุ่ยอู้ โดยครูเป๊ป คงลายทอง

ความแตกต่างในการวางนิ้วมือของกลุ่มทั้ง ๓ ชนิด มีช่วงจังหวะการวางนิ้วที่มีความถี่ และห่างแตกต่างกัน ดังนี้

- การวางนิ้วขลุ่ยเพียงออ มีระยะห่างในการวางนิ้ว ไม่เกิน ๓ เซนติเมตร
- การวางนิ้วขลุ่ยหลีบ มีระยะห่างในการวางนิ้ว ไม่เกิน ๑.๕ เซนติเมตร
- การวางนิ้วขลุ่ยอู้ การวางนิ้วขลุ่ยอู้ต้องถ่างนิ้วมากกว่าขลุ่ยชนิดอื่นๆ เพราะ มีช่วงห่างระหว่างนิ้วมากกว่า ลักษณะจะคล้ายการจับปี่มอญ ซึ่งมีลักษณะตัวเลาที่ยาวคล้ายกัน โดยมีระยะห่างการวางนิ้วไม่เกิน ๔ เซนติเมตร

การวางนิ้วขลุ่ยทั้ง ๓ ชนิด เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว ขลุ่ยหลีบจะมีระยะการวางนิ้วถี่มากที่สุด และขลุ่ยอู้จะมีระยะการวางนิ้วที่ห่างมากที่สุด ในกรณีการวางนิ้วของขลุ่ยอู้ถ่านิ้วของผู้บรรเลงสั้น การวางนิ้วมือซ้ายนั้นจะใช้บริเวณข้อนิ้วมือที่ ๒ ในการเปิดปิดรูบังคับเสียง แทนปลายนิ้ว เพื่อให้สามารถเอื้อมนิ้วไปเปิดปิดรูบังคับเสียงที่อยู่ด้านล่างได้สะดวก

ทำนองบรรเลง และการจับขลุ่ยของครูปี่บึง คงลายทอง นับเป็นการสืบทอดกันมาในสำนักเสนาะดุริยางค์ โดยครูได้รับการอบรมมโนพริ้งจากครูเทียบ คงลายทอง โดยทำนองในการเป่าขลุ่ยที่เป็นแบบแผนปฏิบัติของสำนักคือการนั่งพับเพียบ การใช้มือในการจับขลุ่ยยังคงลักษณะเฉพาะของสำนักไว้ คือ ใช้การใช้มือขวาจับบน ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องเป่าสำนักเสนาะดุริยางค์

สรุปท้ายบท

ครูปี่บึง คงลายทอง นอกจากเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงในด้านเครื่องเป่าในยุคปัจจุบันแล้ว ในด้านการถ่ายทอด ครูปี่บึง คงลายทอง ยังเป็นครูที่รักษาเอกลักษณ์ในการถ่ายทอดเครื่องเป่าของสำนักเสนาะดุริยางค์ไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านระบบวิธีการเรียนการสอน ระเบียบวิธีการนั่ง การจับขลุ่ย และการวางนิ้วต่างๆ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะของขลุ่ยเพียงออที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อแก้ปัญหาในการสร้างสำนวนเพลงต่างๆที่ใช้กับขลุ่ยหลีบ และขลุ่ยอู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักทักษะและกระบวนการในการผูกกลอนเพลงสำนวนต่างๆ และสามารถนำไปใช้ในการเป่าขลุ่ยชนิดต่างๆได้อย่างถูกต้อง ซึ่งนับเป็นการรักษาและสืบทอดวิชาเครื่องเป่าของสำนักเสนาะดุริยางค์ให้คงอยู่กับวงการดนตรีไทยได้อย่างมั่นคงต่อไปในอนาคต